

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Volná kresba dětí raně školního věku
Autorka práce: Natálie Machová
Vedoucí práce: doc. PaedDr. PhDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Projekt bakalářské práce se vztahoval k volné kresbě dětí raně školního věku. Vycházel ze zjištění, že v současné době nejsou příliš dostupné informace o aktuálním vztahu dětí ke kreslení, zda si samy a rády kreslí a jaká jsou nejčastější témata jejich kreseb. Často se setkáváme s tvrzeními, že vlivem moderních technologií, užíváním počítačů, tabletů, mobilů aj., děti ztratily přirozený zájem o tento spontánní projev. Paralelně s autorkou bakalářské práce prováděla podobný výzkum studentka Denisa Kolouchová ve skupině předškoláků. Cílem obou prací bylo mj. posoudit rozdíly mezi věkovými skupinami.

Autorka přistoupila zodpovědně k přípravě na výzkum, ale také k jeho realizaci a vyhodnocení. Pravidelně konzultovala, pracovala samostatně, nebyla ovlivněna prací své kolegyně – ke srovnání výsledků v obou věkových skupinách došlo až na závěr zpracování dat. Samozřejmě z hlediska užití metodologie byl nastaven identický postup pro obě práce ze strany vedoucí práce.

Práci považuji za poměrně zdařilou. Je členěna na část teoretickou a část empirickou. Obsahuje všechny náležitě části – vymezení problému, metodologii, analýzu dat a interpretace, diskusi, závěr, literaturu, přílohy. Je prosta formálních prohrášek, je přehledně strukturována.

V teoretické části práce se autorka zabývá jak předpoklady pro kresebné dovednosti (vývoj poznávacích procesů i vývoj grafických dovedností), tak důvody, proč děti kreslí i jednotlivými kresebnými motivy. Neopomíjí ani rozlišení mezi volnou a řízenou kresbou. S literaturou pracuje citlivě, používá styl APA. Je fakt, že nebyly dohledány relevantní zdroje v zahraniční literatuře – přes snahu a využití databáze PsycInfo.

Metodologie práce byla postavena na sběru kresebných projevů a následném rozhovoru se žáky 2. ročníků. V úvodu řešení práce byl hledán vhodný postup, jak sesbírat kresby, které si děti samy a dobrovolně kreslí. Autorka práce se s dětmi seznámila ve škole, společně spolu nakreslily jeden obrázek a děti dostaly za úkol (respektive jejich rodiče, kteří s účastí dítěte ve výzkumu souhlasili) po určitou dobu své obrázky z domácího kreslení sbírat do složky, kterou pak ve škole odevzdaly. Jednalo se tedy o kresby vzniklé v určitém období, což považuji za vhodnější postup, než kdyby byli pouze rodiče požádáni o předání kreseb, které děti nakreslily. Protože byly mezi dětmi velké rozdíly v počtu odevzdaných obrázků (od 3 do 18), byl zvolen postup, že do následných analýz z hlediska motivů kreseb vstupovalo jen pět obrázků, náhodně vybraných ze složky. Po ukončení sběru dat probíhalo opět společné kreslení a rozhovor, pomocí kterého se autorka chtěla rozkrýt další souvislosti kresebných projevů dětí.

V popisu a interpretaci dat se autorka postupně vypořádává se stanovenými výzkumnými otázkami, přičemž pro jejich zodpovězení využívá trojího druhu třídění. Nejdříve se zabývá analýzou témat a motivů – jsou to přírodní, stavební, figurální, technické a fantazijní motivy, přičemž každou kategorii autorka dále charakterizuje konkrétními obsahy, případně doplňuje i obrázky. V následující analýze věnuje pozornost tomu, zda u konkrétních dětí existuje nějaká preference témat – pohybujeme se v rovině typologie kreslíře. U některých dětí převažovala historická témata, u jiných přírodní témata, jindy zase rodinná či industriální témata. Existovaly i nevyhraněné typy. Zde je již průnik s další užitou metodou – rozhovorem, neboť pro zařazení do konkrétního typu autorka využívá slovních komentářů dětí, co nakreslily. V posledním třídění se pak autorka zabývá zobrazovacími schémata podle Ave-Lallemant. Podobně jako v testu hvězd a vln i ve volné kresbě v tomto období dominuje obrazové řešení. V závěru analyzuje výsledky rozhovoru, kdy sleduje oblibu kreslení (kterou také konfrontuje s dosaženými výsledky v první části), četost, místo a okolnosti kreslení.

Výsledky práce považují za zajímavé, nepotvrdilo se, že by nebyl o kreslení mezi školáky zájem, témata odpovídají dříve uváděným nálezům v literatuře a nebyl zaznamenán příklon k technickým tématům. Autorka své nálezy srovnává s literaturou a paralelním výzkumem. Oceňují také, že si je vědoma metodologického úskalí – počtu respondentů a že své nálezy nezobecňuje. Které výsledky považuje autorka za nejdůležitější?

Práce splňuje kritéria na bakalářské práce na katedře psychologie PedF UK v Praze, považují ji za zdařilou a podnětnou. Doporučují ji proto k obhajobě.

V Praze dne 21. 5. 2016

doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce